

Ügyszám: NAIH/2015/7254/2/V

[...]
újságíró részére

[...]

[...]

Tisztelt Uram!

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnak (a továbbiakban: Hatóság) címzett, 2015. december 2-ai levelében több kérdést tett fel a mobilszolgáltatók a hatóságok felé irányuló adattovábbítási kötelezettségével kapcsolatban.

A beadványával összefüggésben az alábbi tájékoztatást adom.

Mint az a levelében szereplő egyik kérdés alapján megállapítható, Ön előtt is ismert, hogy a 2004-es madridi és a 2005-ös londoni terrortámadásokat követően az Európai Unió 2006-ban elfogadott egy irányelvet.¹ Ezen irányelv alapján az uniós tagállamoknak olyan jogszabályt kellett hozniuk, amely arra kötelezi az állam területén működő mobilszolgáltatókat, hogy a telefonos kommunikációval összefüggésben őrizzenek meg bizonyos adatokat (ezért is lett ezen uniós jogszabály általánosan elfogadott elnevezése: „Adatmegőrzési Irányelv”).

Az Adatmegőrzési Irányelv szolgáltatók számára kizárólag a hívással összefüggő technikai adatok megőrzésére ír elő kötelezettséget, így például azon információk tárolására, hogy mely előfizető, kit, mikor hívott vagy a hívással kapcsolatos cellainformációk megőrzésére (amely segíti annak földrajzi meghatározását, hogy honnan kezdeményezték a hívást). Fontos megjegyezni, hogy az Adatmegőrzési Irányelv a közlés tartalmát tárolására nem ír elő kötelezettséget, tehát a telefonon keresztül folytatott beszélgetéseket vagy az SMS-eket nem őrzik meg. A szolgáltatók adatmegőrzése azt a célt szolgálja, hogy a törvényben megjelölt szervek (például a rendőrség vagy a titkosszolgálatok) tevékenységét segítsék azzal, hogy e szervek adatigénylése esetén továbbítják számukra a kommunikációval kapcsolatban rögzített adatot.

Magyarország az Adatmegőrzési Irányelv által előírt kötelezettségeknek 2007-ben tett eleget², az Országgyűlés ebben az évben egészítette ki új rendelkezésekkel az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvényt (a továbbiakban: Eht.). Az Eht. 159/A. § (1)-(3) bekezdései meghatározzák, hogy a szolgáltatók milyen adatok, milyen célból és mennyi ideig kötelesek megőrizni a mobilszolgáltatók, illetve rendelkezik arról is, hogy mely szervek is jogosultak adatot igényelni a megőrzött adatokból.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács által elfogadott, a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről és a 2002/58/EK irányelv módosításáról szóló 2006/24/EK irányelv (a továbbiakban: Adatmegőrzési Irányelv).

² A törvénymódosítás egyébként 2008. március 15-én lépett hatályba.

1. A telefonhívásokkal kapcsolatban az Országgyűlés többféle személyes adat megőrzését írta elő az Eht.-ban, így például az előfizető neve, születési helye és ideje, a lakcíme, a hívás kezdő- és záró időpontja, a hívott szám és a cellainformációk. Ezen adatokat a sikertelen (például nem fogadott) hívások esetén is tárolni kell.
2. Az adatokat főszabály szerint 1 évig kell megőrizni, kivéve a sikertelen hívások esetén, amelyek esetében a mobilszolgáltatóknak az adatokat fél évig kell megőrizniük.
3. Az adatokat nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság, valamint nemzetbiztonsági szolgálat törvényben meghatározott feladatai ellátásának biztosítása céljából kell megőrizni. Ilyen lehet egy büntetőeljárás, amelyet rendőrség folytat, és ahhoz igényel adatot a szolgáltatótól vagy a nemzetbiztonsági szolgálat törvényből fakadó valamely feladatának ellátása szükségessé teszi valamely adat megismerését.

Az adatigénylésre valamennyi hatóságnak az eljárására vonatkozó jogszabályokat kell alkalmaznia. Így például a rendőrségnek, az ügyészségnek és a bíróságnak elsődlegesen a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényt, míg a nemzetbiztonsági szolgálatoknak a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvényt kell alkalmaznia az adatigényléseikre.

Az Eht. 159/A. §-a nem biztosít lehetőséget arra, hogy az adatigénylést a mobilszolgáltatók megtagadják. Mobilszolgáltatóknak lehetősége van azonban arra, hogy az adatigénylés írásbeliségét megköveteljék az adatigénylő szervtől, ha ezt a hatóság vagy a nemzetbiztonsági szolgálat elmulasztja. Az Eht. 159/A. § (4) bekezdés értelmében ugyanis az adatszolgáltatások teljesítésekor az adatkérés jogszerűségéért az ügyben eljáró, adatkérésre felhatalmazott szerv a felelős. A mobilszolgáltatók pusztán az adatok és az adatszolgáltatás teljeskörűségéért, minőségéért és időszűréséért felelősek.

Az Eht. 159/A. § (5) bekezdése alapján a mobilszolgáltatóknak az adatokat főszabály szerint saját maguknak kell tárolniuk és Magyarország területén. A mobilszolgáltatóknak jelentős többletkötelezettséget kell teljesíteniük ahhoz, hogy más vállalkozást bízzanak meg az adatok tárolásával vagy az Európai Gazdasági Térség³ más tagállamában tárolják az adatokat, így például teljesíteniük kell a hazai titokvédelmi, minősítettadat-védelmi szabályoknak megfelelő biztonsági és hozzáférési követelményeket.

A levelében Ön is utalt az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) ítéletére⁴, amely egy 2014-es döntésével érvénytelennek nyilvánította az Adatmegőrzési Irányelvet.

A Hatóság a Bíróság ítélete alapján megvizsgálta, hogy az Eht. 159/A. §-át, hogy a magyar szabályozás mennyiben is felel meg az uniós és a magyar adatvédelmi követelményeknek. A Hatóság a magyar szabályozással kapcsolatos véleményét a nemzeti fejlesztési miniszter számára is megküldte 2014. június 24-én kelt levelében⁵. A Hatóság álláspontja szerint a jogalkotónak felül kell vizsgálnia, a szolgáltatók különböző célú adattárolására, illetve a

³ Az Európai Unió 28 tagállama, illetve Norvégia, Liechtenstein és Izland.

⁴ Az Európai Unió Bíróságának a C-293/12. és C-594/12. sz. egyesített ügyekben hozott 2014. április 8-ai ítélete.

⁵ A Hatóság állásfoglalása az alábbi linken keresztül elérhető: <http://naih.hu/files/NAIH-1410-4-2014-J-140624.pdf>.

bűnüldözési célú adatmegőrzésre vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, mivel a hazai rendelkezések azok több tekintetben sem felelnek meg ezen követelményeknek.

Ezzel összhangban a Hatóság azonban kiemeli, hogy egy uniós jogszabály érvénytelensége nem jelenti automatikusan azt, hogy az uniós jogszabály alapján megalkotott magyar törvény is érvénytelen lenne. Magyarországon egy jogszabályt kizárólag az Alkotmánybíróság nyilváníthat érvénytelennek – illetve, természetesen az Országgyűlés módosíthatja, ha arra következtetésre jut, hogy a törvény nem felel meg az uniós és magyar jogi követelményeknek. Ennek megfelelően a Bíróság döntése és az Adatmegőrzési Irányelv érvénytelensége nem jár együtt azzal, hogy az Eht. 159/A. §-át a magyar mobilszolgáltatóknak nem kellene alkalmazniuk vagy a hatóságok ne tudnának erre hivatkozással adatot igényelni a szolgáltatóktól.

A személyes adatok védelmét és a közérdekű adatok nyilvánosságát érintő ügyben forduljon a Hatósághoz továbbra is bizalommal.

Budapest, 2015. december 4.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár